

Agata Tatarenko

Wizyta czeskiej delegacji w Kijowie z gospodarką w tle

Premier Republiki Czeskiej Andrej Babiš wraz z czeskim ministrem przemysłu i handlu Karem Havlíčkiem oraz ponad osiemdziesięcioma czeskimi przedsiębiorcami przebywali w dniach 18-19 listopada 2019 r. w Kijowie. Głównym celem oficjalnej wizyty czeskiego premiera, pierwszej od 2008 r., było wyrażenie poparcia dla Ukrainy, zarówno w przypadku konfliktu z Rosją, jak i zbliżenia Ukrainy i Unii Europejskiej. Z kolei w ramach zorganizowanego przy tej okazji ukraińsko-czeskiego forum biznesowego rozmawiano o współpracy gospodarczej.

Przebieg wizyty. Oficjalna wizyta czeskiej delegacji w Kijowie miała miejsce w dniach 18-19 listopada 2019 r. Andrej Babiš (ANO) spotkał się z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełenskim oraz z premierem Ołeksijem Honczarukiem. Głównym celem wizyty było wyrażenie poparcia dla Ukrainy w jej dążeniach do integralności terytorialnej i suwerenności. Premier Czech zaznaczył, że przybył do Kijowa z „wyraźnym przesłaniem dla narodu ukraińskiego. Nie widzimy innego rozwiązania konfliktu na wschodzie Ukrainy niż pokojowe przywrócenie suwerenności Ukrainy”. Podkreślił również, że „Republika Czeska nie uznaje i potępia nielegalną aneksję Krymu”. Andrej Babiš wyraził także poparcie dla Wołodymyra Zełenskigo, gratulując obywatelom Ukrainy wyboru „tak młodego prezydenta i premiera”. Dodał z uśmiechem, że Czesi wciąż na takich czekają. W kwestii wsparcia dążeń Ukrainy do zbliżenia z Unią Europejską Babiš zaprosił Zełenskigo na najbliższe spotkanie Grupy Wyszehradzkiej w Pradze. W ramach pobytu w Kijowie premier Czech złożył również wieniec pod pomnikiem ofiar Wielkiego Głodu w Kijowie oraz odwiedził sobór Mądrości Bożej, co dodatkowo podkreśliło oficjalny charakter wizyty.

Czesko-ukraińska współpraca gospodarcza. Równie ważnym elementem spotkań czeskiej delegacji, jak wyrażenie poparcia dla Ukrainy w obliczu konfliktu z Rosją, były rozmowy na temat rozwoju wymiany handlowej i współpracy gospodarczej obu państw. Premierowi Czech towarzyszyli minister przemysłu i handlu oraz ponad osiemdziesięciu przedstawiciele czeskiego biznesu. Andrej Babiš i Karel Havlíček (ANO) wzięli udział w ukraińsko-czeskim forum biznesowym, zorganizowanym 19 listopada 2019 r. z okazji wizyty władz państwowych Czech w Kijowie. Forum zakończyło się podpisaniem ukraińsko-czeskiego memorandum o współpracy. Jednocześnie podczas pobytu w stolicy Ukrainy Andrej Babiš kilkakrotnie podkreślił, że Czeszy skrupulatnie śledzą działania antykorupcyjne nowego rządu ukraińskiego oraz że praworządność jest niezbędnym warunkiem do rozwoju biznesu.

Ukraina jest 20. największym partnerem Republiki Czeskiej w handlu zagranicznym. Jednocześnie rozwój czesko-ukraińskiej współpracy gospodarczej otwiera perspektywy na realizację przyszłych czeskich inwestycji na Ukrainie, zwłaszcza w takich branżach, jak transport i infrastruktura, energia oraz przemysł obronny. Dodatkowo według czeskiego ministerstwa pracy pod koniec 2018 r. w Czechach pracowało ponad 120 000 Ukraińców, co stanowiło ponad jedną piątą ogółu zagranicznych pracowników. W czerwcu 2019 r. rząd Czech podjął decyzję o podwojeniu limitu na rekrutację ukraińskich pracowników z 19 600 do 40 000 osób rocznie. Z kolei pod koniec października 2019 r. zatwierdzono możliwość wydawania 1500 nadzwyczajnych wiz pracowniczych rocznie dla Ukraińców, którzy mogliby pracować w rolnictwie lub przemyśle spożywczym. Warto dodać, że w lipcu 2019 r. tylko według oficjalnych danych w Czechach pracowało już ponad 130 000 Ukraińców. Liczba ta przekraczała zatem liczbę Słowaków przebywających w Czechach na prawach stałego pobytu.

Kontrowersje poprzedzające wizytę. Wizyta Andreja Babiša przywołała echa sytuacji, jaka miała miejsce 28 października 2019 r. przy okazji obchodów 101. rocznicy powstania Czechosłowacji, zorganizowanych pod patronatem prezydenta Czech Miloša Zemana na Zamku Praskim. Według doniesień *Deníka N* na uroczystości zostali zaproszeni Tatarzy krymscy z popierającego Kreml stowarzyszenia Kyrym birligi, zaś sam Zeman miał określić

Krym jako część Federacji Rosyjskiej. Rzecznik prasowy prezydenta Czech, Jiří Ovčáček, zdementował te pogłoski i zaznaczył, że prezydent Czech wciąż uważa aneksję Krymu za nielegalną. Z kolei w ukraińskich i czeskich mediach opublikowano zdjęcie Andreja Babiša w towarzystwie przedstawicielki Kyrym birliży, Tamili Nimetullajewowej, zrobione w trakcie uroczystości.

Ponadto podczas konferencji prasowej, która odbyła się na zakończenie wizyty w stolicy Ukrainy, Andrej Babiš został zapytany o pobyt na Krymie jego syna, Andreja Babiša Jr., w 2015 r., po rozpoczęciu śledztwa w sprawie finansowania budowy kompleksu wypoczynkowo-rekreacyjnego Czapi Hnizdo (Bocianie Gniazdo) w powiecie Benešov w środkowych Czechach¹. Andrej Babiš Jr. miał być wywieziony na Krym, co uniemożliwiło jego przesłuchanie przez czeskie służby. Na zadane przez ukraińskiego dziennikarza pytanie premier Czech nie udzielił odpowiedzi. Później, w rozmowie z przedstawicielami czeskich mediów Babiš powiedział, że są to oszczerstwa wysuwane przez jego wrogów.

Wnioski. Poparcie dla Ukrainy w obliczu konfliktu ukraińsko-rosyjskiego, wyrażone przez premiera Czech, ma znaczenie z dwóch powodów. Po pierwsze, z uwagi na zaplanowany na 9 grudnia 2019 r. w Paryżu szczyt w tzw. formacie normandzkim, z udziałem przywódców Niemiec, Francji, Rosji i Ukrainy, dotyczący uregulowania konfliktu na Donbasie. Po drugie, ze względu na sytuację wewnętrzną w Czechach. Prezydent Czech Miloš Zeman, znany ze swoich prorosyjskich sympatii, wielokrotnie nazywał aneksję Krymu „faktem dokonanym” lub „zakończoną sprawą”, określając ją jednocześnie jako „nielegalną”. Wypowiedzi Zemana były krytykowane przez niektórych czeskich polityków, zwłaszcza ze strony opozycji. Z kolei premier Andrej Babiš określił wypowiedzi prezydenta Czech jako „jego osobiste poglądy”.

Wizyta w Kijowie premiera Czech Andreja Babiša i towarzyszącej mu delegacji dowodzi, że Czechy nadal usilnie poszukują nowych rynków zbytu, także poza Unią Europejską. W dniach 2-4 września 2019 r. Andrej Babiš wraz z małżonką złożył oficjalną wizytę w Turcji, podczas której ważnym elementem były rozmowy na temat intensyfikacji stosunków gospodarczych. Z kolei w dniach 10-12 września 2019 r. w Serbii przebywał prezydent Czech Miloš Zeman wraz z czterema czeskimi ministrami i pięćdziesięcioma przedsiębiorcami². Także te spotkania koncentrowały się wokół współpracy gospodarczej.

¹ Zob. A. Tatarenko, „*Mamy tego dość!*”: antyrządowe protesty w Czechach, „Komentarze IeŚ”, nr 31 (31/2019), <https://ies.lublin.pl/komentarze/mamy-tego-dosc-antyrzadowe-protesty-w-czechach-31-31-2019>.

² S. Czarnecki, *Czeska delegacja z oficjalną wizytą w Serbii – implikacje dla polityki zagranicznej Czech*, „Komentarze IeŚ”, nr 61 (61/2019), <https://ies.lublin.pl/komentarze/czeska-delegacja-z-oficjalna-wizyta-w-serbii-implikacje-dla-polityki-zagranicznej-czech-61-61-2019>.